herpy

KAMELEONER

Usambara Three-Horned Chameleon

Trioceros deremensis

Trioceros deremensis er en stor, kraftig bygd kameleon fra fjellskogene i det østlige Tanzania. Hannen har tre lange, ringede horn, mens hunnen helt mangler dem. Arten er rolig mot sin holder, men krever kjølige temperaturer og svært høy luftfuktighet, og avlen er krevende, så den er bare for svært erfarne holdere.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Chamaeleo deremensis*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**30-40 cm** total lengde inkl. hale
Vekt	**120-150 g**
Levealder	**5-8 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Fjellskog**
Vanskelighetsgrad	**Ekspert**

STELL

Min. terrarium	**60 × 60 × 120 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**20-24 °C**
Temperatur, natt	**18-20 °C**
Luftfuktighet	**80-100 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**9-12 mnd.**
Kullstørrelse	**8-60 egg**
Inkubasjon	**110-130 dager** ved 22 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Trioceros deremensis er en stor og kraftig bygd, trelevende kameleon. Den blir 30-40 cm lang til sammen og veier omtrent 120-150 g. Halen er kort i forhold til kroppen. Hannen blir omtrent like stor som hunnen eller litt større. Hannen har tre lange, ringede horn på snuten, som trolig brukes i kamper mellom hanner. Hornene begynner å vise seg når den unge hannen er 10-12 cm lang. Hunnen har ingen horn og ikke engang antydning til hornknopper. På ryggen sitter en seilaktig kam, og under halsen en kort strupekam.

Hjelmen er glatt, flat og avlang og ender i en spiss med små, adskilte nakkelapper. Skjellene er glatte. Voksne dyr er middels til lysegrønne med tre eller fire blekgule skråstreker i en brutt linje fra øyet og halvveis ned langs kroppen. Spredte hvite, blå, røde eller brune flekker og striper er vanlige. Ved opphisselse eller stress dukker det opp mørkegrønne eller svarte flekker, og det omvendte mønsteret med lyse flekker på mørk bunn forekommer også. Unger har samme mønster, men på en akvablå bunn, og de er bare 5-7 cm lange når de klekkes.

Arten har en uvanlig kompleks lungebygning. Den er rolig og stillesittende og velger gjerne ett sted der den blir sittende. Mot artsfrender er den aggressiv. Levealderen er ikke dokumentert; 5-8 år er et anslag ut fra andre fjellkameleoner i slekten, som *Trioceros jacksonii*.

Utbredelse og leveområde

Trioceros deremensis finnes bare i Eastern Arc-fjellene i Tanzania: i Øst-Usambara og i Uluguru-, Nguu-, Nguru- og Udzungwa-fjellene. Det finnes én enkelt gammel angivelse fra Vest-Usambara, men det er tvilsomt om arten lever der. Typelokaliteten, som arten er oppkalt etter, er Derema i Usambara-fjellene.

Hver delbestand er isolert, og det samlede utbredelsesområdet er bare omtrent 1.400 km². Mye av det ligger i forholdsvis godt beskyttede skogreservater, og arten står som livskraftig (LC) på IUCNs rødliste.

> **Naturlig utbredelse:** Tanzania.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i regnskog og tåkeskog i 800-2.300 m høyde, både inne i skogen og i skogkanten, men også i hekker og plantasjer i nærheten. Den er vanlig i utbredelsesområdet sitt.

Klimaet er fuktig og kjølig med en tydelig avkjøling om natten.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger et nett-terrarium på minst 60 × 60 × 120 cm (lengde × bredde × høyde). Målet er et anslag: det er satt litt større enn for *Trioceros quadricornis*, fordi *T. deremensis* er større og tyngre. Arten holdes alene i et nett- eller hybridterrarium med god ventilasjon.

Innred terrariet tett med levende planter og med rene, tørre greiner i ulike tykkelser. Arten trives best i et tett beplantet terrarium og er mest fornøyd når den ikke er synlig, så det gir ro å skjerme minst to sider. Plasser terrariet vekk fra vinduer, slik at det ikke blir overopphetet. Et avløp i bunnen fører bort overskytende vann.

TEMPERATUR

Arten er en fjellart og foretrekker moderate til kjølige temperaturer. Dagtemperaturen skal være 20-24 °C og nattemperaturen 18-20 °C. Hold hele terrariet under 25 °C, også ved høy luftfuktighet, for unger og ungdyr tørker raskt ut når det er varmt. Nattemperaturen må ikke holdes oppe med lamper eller varmematter. Start heller for kjølig enn for varmt.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være minst 80 % og gjerne høyere. Arten klarer seg best med en ultralydforstøver rettet rett mot terrariet og en jevn strøm av dryppende vann, helst rett over dyret. Sprøyting med lunkent vann kan også sette fart på appetitten.

Dyret drikker dråper fra bladene, ikke fra en skål. Luften skal være i bevegelse, selv om fuktigheten er høy, og planter og greiner skal kunne tørke litt mellom sprøytingene. Innsunkne øyne og rynket hud er tegn på uttørking, særlig hos unger og ungdyr.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og må ha rikelig med lys. Bruk UVB-lysstoffrør og en svak varmelampe. UVB-sonen er ikke målt for arten. Sone 2 er lånt fra *Trioceros jacksonii*, som også er en fjellkameleon fra Øst-Afrika og regnes til sone 2-3. Det tilsvarer en UV-indeks på høyst omtrent 1-3 på det høyeste stedet dyret kan sitte. Direkte sol gjennom vinduer overopphetter dyret. Sol uten glass er gunstig når temperaturen holdes lav og det er skygge. Dagslengden er omtrent 12 timer.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Trioceros deremensis er insektetende og har som regel stor appetitt. Gi variert fôr som sirisser, fluer, gresshopper og andre fôrinsekter av passende størrelse. Fôrinsektene skal få godt fôr av grønnsaker og korn og dryssles med kalk og mineraler. Hannene spiser mindre i parringstiden, men er til gjengjeld mer aktive.

Særlig unge dyr skjelver med hele kroppen like før de skyter tungen ut mot byttet. Skålfôring frarådes, for dyret setter seg gjerne over skålen og beveger seg da enda mindre. Fôrmengden tilsvarer andre kameleoner av samme størrelse.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten holdes enkeltvis og er rolig mot sin holder, men aggressiv mot artsfrender. Den er stillesittende, velger gjerne ett sted der den sitter lenge, og flytter seg mest for å sole seg eller spise. Håndtering begrenses til det nødvendige. Nye dyr kan spise svært lite de første ukene, og i den perioden er vann langt viktigere enn mat.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen har tre store, ringede horn, mens hunnen helt mangler hornknopper. Kjønnsmodningen er ikke kjent med sikkerhet, men anslås til 9-12 måneder. Hunnene legger trolig først levedyktige, befruktede egg i sin andre eller tredje parringssesong.

PARRING

Parringstiden antas å ligge om høsten, men i terrariet kan den falle på alle årstider. Parringssesongen kan vare i opptil tre måneder med mange parringer. Hannen blir da langt mer aktiv og spiser mindre.

EGGLEGGING OG KULL

Arten er eggleggende. Hunnen bærer eggene i omtrent fire måneder før hun legger dem. Kullet er stort, 8-60 egg. Gi henne en dyp, fuktig eggleggingsbeholder med pottejord som hun kan grave i.

INKUBASJON

Eggene ruges ved omtrent 22 °C og klekkes etter omtrent fire måneder. Når hunnen har lagt og dekket dem, graves de forsiktig opp og legges halvt nedgravd i en lukket beholder med fuktig vermikulitt, der en sammenklemt håndfull bare gir en dråpe eller to. Hold temperaturen stabil, og kontroller eggene én gang i uken.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er 5-7 cm lange og akvablå når de klekkes. Unger og ungdyr er særlig utsatt for uttørking og tåler varme dårlig, så de må ha rikelig med vann og kjølige forhold. Tall for veksten er ikke dokumentert.

Helse og vanlige feil

Typiske problemer og feil i stellet:

- Uttørking: innsunkne øyne og rynket hud, særlig hos unger og ungdyr i for varme omgivelser.
- Varmestress: temperaturer over 25 °C gir sløvhet og uttørking.
- Vekttap og avvisning av fôr hos nye dyr.
- Luftveisinfeksjoner ved stillestående luft.
- Tungeskader ved skålfôring.

Kontakt en veterinær med erfaring med krypdyr ved opphørt fôropptak, vekttap eller pustebesvær.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.